

SvenskaCanadatidningen

Printed and published every Wednesday at the CANADA WEEKLY PRINTING COMPANY, Ltd., Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at the office and place of business, 325 Logan Ave., Winnipeg, Man.

Telephone: Garry 3174.

F. M. DALL, Manager.

W. L. T. BROWN, Editor.

PRENUMERATIONSPRIS: Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

Helt år, i förskott \$1.50

för dem. Men då den dag kommer, att det för dem förhålls, då väcks i alla fall den förut domade kärleken.

Från Iowa ha vi i denna tidning för ut berättat, att guvernör Harding ut- färdat en proklamation om att det en- gelska språket allena härnäst skall få användas i Iowas privata och of- fentliga skolor och kyrkor, på offent- liga samlingsplatser, på bantåg och i telefonsamtal, så länge kriget varar.

"Engelska," säger proklamationen, "bör och måste vara det enda mediet vid undervisningen i offentliga skolor, folkskolor och andra undervisnings- anstalter. Samtal på offentliga stäl- len, på bantåg och vid användandet av telefon skola ske på engelska. Alla offentliga tal skola hållas på engelska språket. Må de, som ej förstå en- gelska," tillägges "det," utöva sin gudstjänst i sina hem."

På ej så många dagar sedan upp- lästes denna proklamation i de sven- ska kyrkorna i Iowa. Från en av des- sa, berättas det, att då proklamatio- nen upplästes, brast de äldre med- lemmarna i gråt.

De gråto av sorg över att de hade förlorat sitt svenska språk. Som om de voro politiska konspiratorer dömdes till tystnad deras svenska tunga, de allvarord de nu i årtal söndaglig- gen lyssnat till i genom deras egen idoghet uppförda tempel, de skola nu för dem förstummas, ty med fädrens tunga få de i sina helgedomar ej längre tillbedja fädrens Gud.

Vilka svenska tempel sticka på Io- was bördiga jord i stort antal sina spjurr upp mot en sommarklar him- mel, lummig, vågrön grönska smyger sig intill tempeldörrarna, och helgedo- marna ligga inbuddade i all naturens skönhet, vilande på de härligaste än- gar och på ett litet avstånd, omgiva- na av de bördigaste sådesfält, där axen ännu resa sig stolt mot skyn, vajande och böljande för vinden, för att fram mot sensommarens och höstens dagar gulna i yppig rikedom, givande så- ningsmannen skördens rikliga lön. Ido- ga svenska armar ha brutit fälten och till stor del byggt staten.

Sommaren står nu i sin högsta fä- rin. Även Iowa är i midsommars- gar skönt om dock precis ej så fagert som Norden.

Men i år skall det svenska folket i Iowa för första gången smalas i sina kyrkor till midsommarsdagen utan att få på gammalt vanligt vis sjunga Guds lov i naturen och över naturens färging. Det har liksom grott in till en föreställning det där, att intet språk lämpar sig som det svenska till åkallan och till att sjunga Skaparens och naturens lov.

Det är inte underligt att de gråto, de gamla, då deras språk togs ifrån dem. Men med vad rätt utfärdade guvernör Harding sin proklamation?

(Svea.)

Från oväntat håll

Ett av krigets märkligaste fenomen är, att liberala och avancerade tankar framkommit från de mest oväntade håll. Vissa medlemmar av det britti- ska överhuset, såsom exempelvis Lord Courtney och Lord Loreburn och mera nyligen Lord Landsdowne, ha inta- git en ståndpunkt, som kommer tusen- tals demokratiska bekvämare på skam.

I Förenta Staterna märkes Charles M. Schwab såsom den senaste fram- stående man, som slagit sina vännar kapitalisterna med häpnad genom ett radikalt uttalande. Mr. Schwab är som bekant ordförande i styrelsen för det ryktbara Bethlehem Steel Corpora- tion. Mr. Schwab har nyligen sagt:

"Vi så på tröskeln till den nya lokal- tidsåldern. Denna nya ordning kanske skall innebära stora svårigheter för många av oss. Den skall komma för- täre än vi väntat. Det är hela världens sociala renässans. Somliga kalla den socialism, andra kalla den bolsjeviki- sm. Det betyder endast en sak, näm- ligen att mannen, som arbetar med sina händer, som ej besitter egendom, är den, som skall dominera hela den världens affärer, icke blott Ryssland och Tyskland och Förenta Staterna, utan hela världen."

En annan framstående man, som ny- ligen framkommit med ett radikalt yt- trande, är George W. Perkins, organi- sator för United States Harvester Company och direktör i United States Steel Corporation. Han har sagt:

"Vi ha otvivelaktigt kommit in i en period, då samhällets välfärd går före individens, och då individens frihet mer och mer offras för samhällets välfärd, som ett helt. För mig finnes in- tet säkrare än detta. Jag tror, att ju snarare framtidens man förstår detta, ac- cepterar det och bereder sig på att ändra sin egen kurs därefter, desto mera framgångsfull blir hans karriär och desto bättre blir hans land, desto lyckligare han själv och alla andra.

Vår enda dekoration. — Den allsmäk- tige dollarn — står icke i så hög kurs nu, som den brukade. Mannen av ovanlig förmåga, av mer än vanlig talang skall härnäst bli älskad i en rikthet utan i två för belöning och ära: först och främst mot något offentligt arbete, som han utfört, och för det andra mot förmögenhet. Enligt min uppfattning har modet att förtjäna förmögenhet endast för att besitta den nätt sin kulmen och modet att utföra ett offentligt arbete för dess egen skull har kommit mer i ropet. Om jag har rätt, är det den framtidiga mannens problem icke att förtjäna en mycket stor personlig förmögenhet, utan att skaffa sig kompetens och på samma gång bilda sig själv till en verksam medborgare och utföra något offentligt arbete.

Enligt min mening erbjuder den pe- riod som är i sitt vardande, stora till- fallen för individuell tanke, initiativ och handling. Den kräver originellt tänkande, konstruktivt arbete, konstruktivt statsmannaskap. Man av nyk- ter lagning, med god hälsa och o- rubblig mod skola finna massor av möjligheter att bereda sig själva dis- tinktiva platser i den stora nya pe- riod, som vi nu inträda i, och som medför så många löften för mänsklig- heten.

Det politiska parti, som icke förstår detta, skall besegras vid valurnorna. Det är i år dag icke nog att appellera till folket med principer, på vilka ett parti för ett halt århundrade sedan byggdes, eller med vad det utfört för landet för 25 år sedan. Folk bryr sig icke längre om vad som händer i går. Hela deras intresse är koncentrerat på vad som kommer att ske i morgon.

En rekonstruktionsperiod står inför oss. Den är icke blott lokal, icke blott nationell; den är internationell, världs- vid. De världiga förändringar, som äga rum i Europa, säga oss detta med röst, på vilka man icke kan mis- taga sig. Framtidens man måste finna detta. Han måste vara beredd att räk- ta sig själv efter de nya förhållanden, som komma oss in på livet."

Att läsa dylika uttalanden av män som Schwab och Perkins är sannerlig- en inspirerande. Ty vi ha här två män, som äro intill förenade med val- diga industriella företag, som byggts på all den senhet, all den rätet, alla de degenererande, demoraliseran- de och brutala metoder, som utmärka stora industrier i alla länder och spe- ciellt i Förenta Staterna och Kanada. I uppbyggandet av dessa stora indus- trier ha tusentals män, kvinnor och barn fått sätta livet till, deras lycka har blivit krossad och deras aspiratio- ner mot ett fullare och rikare liv om- intetgjorda.

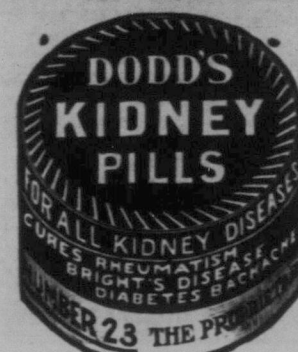
Och nu då den bästa delen av dessa mäns liv har förgått, vad är deras budskap till deras likar? Schwab och Perkins säga klart och tydligt, att spelet är slut, och de sörja tydligen icke över, att nya idéer börja göra sig gäl- lande. De säga oss, att spelet var o- rätt allt igenom. Detta är ett värde- fullt vittnesbörd, och det är säkerligen upptrikt.

Men vad finner Perkins efter kom- panskapet med J. P. Morgan & Company? Vad finner han, sedan han blivit rik och därigenom sanktionerat ett finanssystem, som är brutalt och rätt? Han finner sig på alla sidor omgiven av misstankar. Och vem vå- gar säga, att dessa misstankar icke äro väl förtjänta. Som man sår får man skörda, och Perkins som säker- ligen nu innerligt önskar samhällets bästa, finner sina ansträngningar nära nog ointetgjorda av sitt förtulna.

Låt oss välkomna dylika uttalanden! Lä, låt oss på så långt, att vi hjälpa dessa män att nedriva det brutala och okristna system, som de hjälpt till att uppbygga. När allt kommer omkring växte många av dessa män upp i det närvarande industriella systemet. Från deras tidigaste år gjordes allt för att hos dem inplantera, att de nuvaran- de sociala förhållandena äro gudomli- ga och faktiskt de enda möjliga.

Samvetets röst är emellertid icke död i någon mans bröst, och vi skola i fortsättningen få höra sanningen från de mest oväntade håll. Vem kan säga, om icke en av dessa dagar en Sir Augustus Nanton eller Sir Edmond Walker komma att bära vittnesbörd om det canadensiska affärslivets mora- liska bankrott och orättfärdighet?

Skalden Ture Nerman blev här- om dag införd på östermalms polista- tion i Stockholm därför att han kallat de svenska brigaderna från Finland mordare. Han hade gjort det vid Bir- ger Jarls-gatan, när brigaden marsche- rade upp till Stadion. Yttrandet fall- des så högt att en person i närheten blev utslagen och hade på polis hand om hr Nerman. Efter förhör fick han lämna klostret.

Dodd's njurpiller för alla njur- sjukdomar. Botar reumatism, sockersjuka, diabetes och rygg- verk. De säljas för 50c. pr ask, eller sex askar för \$2.50, hos alla handlare eller vilja vi sända dem vid mottagandet av betalningen. Dodd's Medicine Co., Ltd., To- ronto, Ont.

HUGGET och SICKET

De, som icke hade tillfälle att be- vistat det svenska sommartinget vid Round Lake, Sask., ha nu anledning att grunda sig. De ginga miste om ett minne för livet.

Och de, som skändat detta svenska möte, ha nu anledning att skämmas ögonen ur sig — om de nu ha någon skam i sig.

Vi äro i allmänhet emot s. k. lokal- tetsresolutioner, men den resolution som av mr. Albert Hermanson, M. P. P., framlades för sommartinget, kan säkerligen icke betecknas med det namnet. Den var kemiskt ren från allt vad imperialism och servilitet heter, dika ren som resolutionsframställaren själv!

Frågan för veckan.

När få vi lokalbibliotek i Alberta?

En person, som härnäst kommer för in- på redaktionen, frågade, vad det egentligen är åt mr. Chas Holmberg i Hay Lake, Alta., som ännu icke gjort något åt bibliotekssaken. Som mr. Holmberg är en duktig och drivande karl, är saken oförklarlig, sade vi sa- gesman. Vi ha andra drivande karlar i Alberta. Inträdeser icke biblioteks- saken?

En "meal ticket" är nog mera värd i Tyskland för närvarande än ett järn- kors.

Även det renaste vin har icke den livsgivande makt som luften och so- len och vattnet; som den matfullt sköna kroppsrörelsen, som blommar och frukter, som färging i färger och former. Men det finnes vissa fästliga ögonblick att vilka ädel vin — i ringa mått och njutet som råg och doft lika mycket som smak — kan ge ett livs- stegrande skönhetsintryck.

Och dock står det fast att intet ar- bete, ingen verksamhet, intet tänkan- de, intet känslösligt finnes som icke sjunker under sitt möjlige värde höjd genom även ett mycket måttligt bruk av alkohol. Den slags stegrade stäm- ning som alkoholen medför, har helt visat givet kulturen stora skönhetsvär- den. Men inga ord behöva sjunga till bevis hur många fler storrverk rusen dödat såsom ännu ofödda. Rus ger glömska, glädje, livsgivelse, men på överklighets grund. Det blir där- för de svagas flykt från den smart- fyllda verkligheten de ej orka arbeta sig igenom — en flykt, varunder de endast löpa runt till sin utgångspunkt för att där finna sig i beklagansvärda. För att verkligen komma över våra stora kval, finnes ingen annan hjälp än att i natten brottas med dem och icke släpa på dem för än de välsignat oss — El- len Key.

Vid i Stockholm hållet möte i aktu- ella kristidsfrågor yttrade en kvinnlig föredragshållare på tal om nödvändig- heten att i större utsträckning till- godose barns och sjukas grynhövet:

— Detta är en tanke, som säkert up- runnit i många kvinnöfnärnor som äro nödrar.

Det finns också gulaschblommor.

En grovhandlare Persson som ock- så räkat slå sig på verktygsmaskiner skulle köpa ett antal revolvervarvar och var lingo på fabriken för att se på en provmaskin. Yttrade därvid i sak- kunnig ton:

— Nå, hur många revolver gör den här i timmen?

En kontorist yngling som börjat jobba offererade telefonledet ett parti tenn.

— Är det flyttande? frågade speku- lanten, varvid han använde en handels- term som betyder ombord på hemgå- ende fartyg.

— Nej, svarade ynglingen osäkert, jag tror att det är i fast form.

Mr. Bergen omtalar i sitt referat över fästet i Wetskiwin på Dominion- dagen, publicerat på annat ställe i da- gens nummer, att en kvinna stod upp och i Jesu namn förbjöd hr Bergen att tala i samhället, emedan han var socialist. Motiveringen för denna be- kämp synes oss mer än underlig. Vi hade nämligen för oss, att Jesus är en världens främsta socialister. Atmin- stone kämpade han på sin tid samma kamp som våra dagars socialister kämpa: kampen för frihet, jämlikhet och broderisk mot auktoritet, kapitalism och hierarki.

Med yrkande om äktenskapskallnad har en ligenhetssägare 80-åriga hu- stru till Köpings rådhusrätt instämt sin 80-åriga man. Hustrun be- skyddes mannen för broderi och man- nens hustru för otrohet. Inför dom- stolen bestred mannen skilsmäsoan- söknigen och yttrade att "ha vi varit ihop så länge, kunna vi även vara till- sammans tills döden skiljer oss åt." De båda makarna ha nämligen varit gifta i omkring 40 år.

I Fasettens senaste nummer berät- tar Aggersson följande vanvördiga hi- storia om Oscar II och den på sin tid mycket uppskattade kåseren Levart:

O II låt alltid föreläsa sig Levarts kåserier, vari det ibland togs en gro- gg. På en förtäring sågen att O II en dag blev näktad nervös allteftersom lä- ringen av de Levartiska kåserierna fram- skred. Den läsnas trodde att det be- rörde på att han läste för lågt. Och hörs sålunda rösten några minuter.

Men O II vred sig alltmör på sin såla stol.

Den läsnas blev ännu nervösare och fann det rådlöst att kanske ta det en smula piano.

Fortsatt oro hos O II. Till sist kunde inte majestätet hålla sig längre:

— Vad i h—e nu ropade det. När kommer han till viskyn?

Den gamle professor C. G. Santens- son i Stockholm kom härnäst den må- ningen att skilja genom en artikel i det okända sirapet Svenska Morgon- bladet. Tillfälls han den som älskat livets behagligheter kunnat tryg- ga sig till Luther, som i all fromhet och ärlighet var en friskis.

Wer nicht liebt Wein, Weib und Ge- sang, der bleibet ein Geck sein Leben Lang.

(Den, som ej älskar kvinnor, vin och sång, Han är en narr sin levnad läng.)

Vilken munter sig på livet i dessa Martin Luthers ord och vilket stöd för glädjen gentemot surmullens apostlar! Man kan ju aldeles bortse från dem som inte behöva någon auk- toritet att trygga sig till för sin själ.

De sova godt ändå, när de sova. Men det har funnits och finns många män- niskor som mått väl av att i en glad stund för sig själva läsa upp reforma- tions lilla vers om Wein, Weib und Gesang. Den har sagt den änglige att han inte behövde känna en lukt av svavel även om han satt som Rem- brandt med sin Saskia på knäet och den höjda bägaren i hand.

Detta stöd för levnadslust vill nu professor Santesson avsläsa. Versen hämtar inte från Luthers, säger han, och åberopar sig på Jesuiten, pro- fessor Hartmann-Grisar, som funnit att den icke publicerats förrän år 1775.

Hr Santesson anser det också omöj- ligt att Luther skulle kunna ha ut- givit en sådan levnadssägelse, emedan han "predikade väldigt mot sin tids alkohols- missbruk liksom mot otukt."

Emedan "forskningen icke kunnat fin- na någon skugga på Luthers privata liv, vare sig i fråga om spiritusbruk eller i något annat avseende." Efter denna bevisföring anser sig profes- sorn kunna fastslå det som ett faktum att versen icke är av Luther och han finner det "ohistoriskt och infant" att citera reformatorn för den.

Den metod hr Santesson använder för att beröva det farliga uttrycket dess Lutherska auktoritet är långt i- från vetenskaplig. Fast det inte kom- mit med i beaktande skriftverken och fast det icke kunnat upptäckas i tryck i någon äldre bok än en 1775, så skulle det väl godt kunnat hämta att det begagnats av Luther, vare sig det fått sin rimmade form av honom eller ej. Och den hursliga karl Luther var kunde mycket väl i gott humör ha ka- sat ut en sådan proklamation om gläd- jens berättigande, fast man inte fun- nit någon skugga på hans privata liv. Han behövde ju inte ha menat så full- som professor Santesson och hans dy- stra fränder. Det är egentligen sattet att förstå versen som är det mest an- märkliga i Luthervagernas in- lägg. Hur kan ma hitta på att i den finna en uppmaning till superi, otukt och (som hr Santesson förmömligen också menar) onständiga visor? Där- till fördras att man går omkring och rotar för att tilläventyrs upptäcka nå- got ont.

N. F. B.

En "oldtimers" fäst i Alberta

(Forts. från sid. 1)

Efter detta tal föll det på under- tecknades lott att tala. Skall bespara li- saren något referat däröver. Vill så blott nämna, att flera väl kända krist- liga män — en av dem t. d. pastor — samt en som anses för "fritänkare" kommo och tackade för föredraget! Detta uttryckte en annan omständig- het, som förekom före mötetas opp- nande, då en äldre, ädel, gudfruktig, välmot kvinna kom upp på platfor- men och förbjöd mig i Jesu namn att tala i detta samhälle emedan jag var socialist förstås — reflektionerna göra sig själva. Kvinnan var utan tvivel ärlig och välmot och modig nog att säga vad hon hade på sinnet i ens ansigte, och det skall hon ha heder för. För övrigt gjorde hon blott vad i alla i strre eller mindre mån gjort mer än en gång, hon dömdes vad hon förstod eller hade sitt sig in uti. Ett oförnuftigt bruk eller miss- bruk av Jesusnamnet, må jag erkänna, har ganska litet inflytande över mig, och "bannlysningensorden" förtelade därför sin verkan.

Efter undertecknades tal höll herr John Berg en intressant föreläsning över de första byggnarnas allmän- resurser. De måste begynna med försälske. De som de finga vilkännas m. m. Han gav också åtskilliga sta- tistiska uppgifter på utvecklingen i

The Royal Bank of Canada

Auktoriserat kapital \$50,000,000. Inbetalt kapital \$14,000,000. Reservfond \$15,000,000.

President: Sir Herbert S. Holt
Vice President and Managing Director: E. L. Pease
General Manager: C. E. Neill

Alla slags bankaffärer utföras. Räkningar öppnas för enskilda per- soner eller korporationer. Penningar försändas till främmande land enligt lägsta möjliga avgifter